

Sêndo na Bê-Afrîka II

Fînimä, nze tî ngberere tî ngû 2021

Watömbä na Mahamat Said Abdel Kani

Künisängö gbälö tî Said 12-14 tî nze tî ngberere tî ngû tî 2021

LÊNGBANGA TÎ "KUNISANGO GBÄLÖ" AYEKE NYE ?

Lêngbanga tî künisängö gbälö ayeke fängö ngbanga pépe. Lêngbanga tî künisängö gbälö ayeke mbênî lêngbanga sô ayeke polélé na tângo nî lâ fadé Kubû tî kôzo kua tî Kötä Dangbanga tî dúnîa mobiba (CPI) ayeke kunissa wara tî kunisa pépe âgbälö kûê wara âmbâgê tî âgbälö sô Watömbä ayê tî bi na ndö tî pakara Mahamat Said Abdel Kani sî fadé lo lîngbi tî tokua âla na gbelê tî Kubû tî kôzo mbätä.

Na gbelê tî âwagbegibê ngâ na âwakökö tî âla, Watömbä adu ânde tî tënë lo asa ôko ôko na ôko âgbälö na âmbênî âlâyéfandâ tî fa bîani atënë pakara Mahamat Said Abdel Kani asâra âgino sô abi na li tî lo. Lêngbanga sô ayeke dutî na dawäa tî Kubû tî kôzo kua II, sô na yâ nî ayeke wara Mokönzi Wafängö-ngbanga Rosario Salvatore Aitala, Wafängö-ngbanga Antoine Kesia-Mbe Mindua ngâ na Wafängö-ngbanga Tomoko Akane. Fadé âWafängö-ngbanga ayeke mä ôko ôko na pekô tî terê âkondälö tî Watömbä, tî âWasêlëndiä tî âwapâsi ngâ na tî Dafunga. Lêngbanga sô ayeke tî dutî na längö tî 12 tî sî na längö tî 14 tî nze tî ngberere 2021.

ZOWA SI AYEKE MAHAMAT SAID ABDEL KANI TËNË TÎ NYE SÏ ABI NA LI TÎ LO ?

M. Mahamat Said Abdel Kani ahînga lo ngâ na irî tî « Mahamat Said Abdel Kani » ngâ « Mahamat Saïd Abdelkani » (« M. Said ») ayeke wa-Bê-Afrîka, adü lo na längö 25 tî nze tî folondigi tî ngû 1970 na Bria. Abâa atene lo yeke lânî turûgu tî kötä kâmba na yâ tî Séléka. Apûsu wagbegibê nî na CPI na pêko tî mbênî mbëtî tî tiängö-zo tî gbe-lîngö sô amû na längö 7 tî nze tî nyenye tî ngû tî 2019.

Abi na li tî pakara Said atënë tî gino tî birä, gino tî hälê-zo ngâ na âmbênî âgino sô abâa atene asâra na Bangui na Ködörö Sêse tî BêAfrîka na ngû 2013 :

- gino tî hälê-zo (kängängö zo wala mbênî légé tî kängängö légé na zo tî gue ngâ tî gâ, nönöngö-zo, köndëngö-zo, sârängö sî zo agirisa na ngangü ngâ na sârängö taâ sïönî yê na terê tî zo),
- gino tî birä (nönöngö-zo ngâ sârängö sänä na zo).

Abâa atene Pakara Said asâra âgino sô, lo na gbüngbüngö na âmbênî âzo wala na légé tî âmbênî âzo, wala lo mü yângâ, lo wa sârängö âgino sô, wala lo mü mabôko, lo zîa terê tî lo na yâ nî wala na légé tî sârängö yê kûê tî sârängö gino. Na tângo tî müngö mbëtî tî tiängö-zo, ngëngëlê zûzi tî Kubû tî kôzo-kua II Rosario Salvatore Aitala, abâa atene âyênî ane alîngbi tî tene zo amâ na bê sô birä sô ayeke tî pöpö ködörö pépe ayeke bâa lânî gîgî na ndö Sêse tî Bê-Afrîka tî löndö ndurü na nze tî mbängö tî ngû 2013 tî sî na ndurü na nze tî nyenye tî ngû 2014 na pöpö tî âSeleka (mbênî bungbî sô na yâ nî mîngî ayeke âmîsilimi sô ke gbïä tî ködörö François Bozizé) ngâ na âanti-Balaka (bungbî sô ake tî lo Seleka sî ague na pêko tî gbïä François Bozizé). Na ndönî, ngëngëlê zûzi abâa atene âyênî ane alîngbi tî tene zo amâ na bê sô, tî löndö na nze tî mbängö tî ngû tî 2013 tî sî ndurü na nze tî nyenye tî ngû 2014 mbênî kötä tóngö lito atî na ndö tî âsiwîli ngâ na âzo na âmarä sô amû âla tóngana âzo sô ayê mîngî wala amû mabôko na ngbîna govoroma tî François Bozizé, ngâ na pêko nî âanti-Balaka.

ÂWAPÂSI ALÎNGBI TÎ DUTÏ NA YÂ NGBANGA SÔ?

ÂWafängö-ngbanga amû légé na âwapâsi 27 tî dutî na yâ fängö ngbanga sô. Âla yeke dutî ândê na yâdangbanga na La Haye pepê zo sô ayeke dutî da ayeke wakökö tî âla: Yapakara Sarah Pellet.

ZO WA SÏ AYEKE GBÛ KÖKÖ TÎ PAKARA SAID ?

Maître Jennifer Naouri ayeke âwakökö tî pakara Said. Wakökö tî Dafunga alîngbi tî ken âgbälö, lo lîngbi tî kîri na tënë na Datömbä na pekô tî âyéfandâ tî sî lo lîngbi ngâ tî gâ na yéfandâ tî yäpüngö gbälo.

ZO WA SÏ AYEKE FÛTA ÂWAKOKÖ SÔ?

Kötä Dangbanga tî gîgî mobimba ayeke fûta zo sô ayeke gbû kokö tî pakara sô, alîngbi na kodë tî mûngö mabôko na légë tî ngbanga. Atene pakara Said ayeke wayërë, sô tî tene lo lîngbi pepë tî fûta ngiza tî funga tî lo. Sô ayeke gî mbênî kunipa tî kêtë ngoi tî kü na bëmbëngö ndo tî Dangbanga na ndö tî mosoro tî lo.

KUNIPA TI NYE KUBÛ TÎ KÔZO KUA ALÎNGBI TÎ DË ?

Kubû tî kôzo kua adu tî kunipa na yâ tî lãngö 60 na lo lîngbi tî:

- Kunisa âgbâlö sô lo bâa atënë âyëfandâ nî ane alîngbi tënë tî wagbegibë, na fadë lo yeke tokua nî na Kubû tî kôzo mbätä tî fâ ngbanga;
- Ke tî kunisa âgbâlö sô lo bâa atënë âyëfandâ nî ane alîngbi pepë na lo kö ndâ tî kodëlêgë nî tî Said; wara
- Pûsu lêngbanga na hûnda na Datömbä tî gâ na âmbênî âyëfandâ wara tî sâra mbênî finî bëmbëngö ndo, wara tî ngbîan gbâlö sô âyëfandâ sô â fanî afâ atënë mbênî gino adu daä.

Dafunga Datömbä alîngbi pepë tî irä kunipa sô me alâ lîngbi tî hûnda tî mä bibê tî Kubû tî kôzo kua.

NYE ALÎNGBI TÎ SÏ NA PEKÔ TÎ SÔ AKUNISSA GBÂLÖ ?

Na pekô tî lêngbanga tî kunisa âgbâlö, tóngana Kubû tî kôzo kua abâa atënë agbâlö nî ane mîngî lo yeke tokua pakara Said na gbelë ngbanga. Kubû tî Dangbanga ayeke zîa na sêse mbênî Kubû tî kôzo mbätä tî âwafângö ngbanga ôtâ sô ayeke gue na kodëlêgë: fängö ngbanga.

Biakû na pekô nî, Kubû tî kôzo mbätä ayeke lekere bîngbilö tî lëkërëngö-tënë na fadë lo yeke hûnda bibê tî awangbanga na awayângbanga, tî tënë lo fa lãngö tî ngbanga nî na tî mü ngâ âkodëlêgë tî boro ngbanga.

NYE ALÎNGBI TÎ SÏ NA PEKÔ TÎ SÔ AKUNISSA PEPË ?

Tóngana akunissa gbâlö nî pepë, na kûngö irä, kodëlêgë ayeke mîro gî na kâpä tî kôzo kua nî na ndo ti pakara Said.

Dafunga Datömbä alîngbi pepë tî irä kunipa sô me alâ lîngbi tî hûnda tî mä bibê tî Kubû tî kôzo kua.

NA NDO WA LÂ SÏ PAKARA SAID AYEKE KÛ NGBANGA DAÄ ?

Ngbîna yê sô atokoua âla na CPI na lãngö 24 tî nyenye 2021, Pakara Said ayeke na Vaka-Dangbanga tî CPI à Scheveningen, na La Haye (Pays-Bas). VakaDangbanga tî CPI ayeke nzönî mîngî tënë tî ngura tî zo. Âzo sô ayeke kâ ayeke na gbe gibê na kûngö tî tënë âwafângö gbanga a dê ngbanga.

A ZO WA SÏ AYEKE ÂWAFÄNGÖNGBANGA NA YÂ TÎ LÖKPÄLË SÔ?

Na yâ tî Kubû tî kôzo kua II tî CPI ayeke wara âWafângö-ngbanga Rosario Salvatore Aitala (Italie), Kesia-Mbe Mindua (R.D.C), Tomoko Akane (Japan),

âWafângö-ngbanga tî CPI ayeke âmbênî âzo tî nzönî, sô ahînga âla tënë tî nzönî Sârângö yê tî âla. Âla hînga yê mîngî na ndo kua tî fängö ngbanga. Bâda tî âLetäa wamberegü sî ayeke soro âWafângö-ngbanga tënë tî so âla hînga yê mîngî na ndö tî ndiä tî nene tî zö.